

ภาวะผู้นำทางการเมือง (Political Leadership):
“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีสานหนึ่งเดียวพรรคเดียว 8 สมัย
ไม่มีสออตกสู่ตำแหน่งรัฐมนตรี”

พิมพ์ศนิตา จิ่งสุทธิวงษ์
นักวิชาการศึกษา เทคบาลตำบลคูใหญ่
อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

การเมืองการปกครอง เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อมนุษย์ เพราะเป็นเรื่องที่มนุษย์ทุกคนจะต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ คือ ถ้าไม่อยู่ในฐานะผู้ปกครองก็อยู่ในฐานะผู้ถูกปกครอง เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองตามอัธยาของตน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปรับตัวอยู่ได้ และมีประโยชน์ต่อสังคม การเมืองการปกครองหรือรัฐศาสตร์หรือศาสตร์แห่งรัฐ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า **Political Science** เป็นคำศัพท์ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการเมืองการปกครองโดยเฉพาะ นักปราชญ์ทางรัฐศาสตร์ทั้งหลายอาจจะแยกวิชาการนี้ออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ ประการหนึ่งมีลักษณะเป็น **ศาสตร์ (Science)** คือเป็นความรู้ทางวิชาการด้านการเมืองการปกครอง ประการที่สองมีลักษณะเป็น **ศิลป์ (Arts)** วิชารัฐศาสตร์จึงกลายเป็นวิชาที่ประยุกต์เอาลักษณะที่เป็นศาสตร์และศิลป์เข้าด้วยกัน แล้วนำเอาวิชาการนี้มาใช้ปกครองประเทศและในขณะเดียวกันวิชาการเมืองการปกครองนี้อาจจะถูกบุคคลบางกลุ่มมองภาพในทางที่ไม่ดี คือ อาจจะมองไปว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องสกปรก โหดร้ายทารุณ เช่นฆ่า มุ่งหาผลประโยชน์ส่วนตัว เป็นเรื่องของคนมีเงิน มีการศึกษาและคนที่ใฝ่หาความเป็นใหญ่ แต่สภาพที่เป็นจริงแล้วการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของคนทุกคนในสังคมจะต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจ ไม่เป็นเรื่องที่น่ากลัวหรือเลวร้ายอย่างที่ว่า ถ้ามีความเข้าใจที่ดีและนำมาใช้ให้ถูกต้องตามกระบวนการ เพราะวิชาการเมืองการปกครองนั้น เป็นศาสตร์และเป็นศิลป์ที่ผู้ปกครองประเทศจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนในประเทศ เพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยรวมทั้งความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง กล่าวคือ การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจและการปกครอง ไม่ว่าจะสภาพการณ์ใดหรือสถาบันใด หากมีการต่อสู้แข่งขันกัน เพื่อแสวงหาอำนาจที่เหนือกว่ากันแล้วก็เป็นการเมืองทั้งสิ้น นอกจากนี้การเมืองยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง การดูแล จัดการให้มนุษย์อยู่กันอย่างเป็นธรรมและเป็นระเบียบ การเมืองจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์และเป็นสิ่งที่ตั้งงาม เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ของการปกครอง ซึ่งสามารถศึกษาและเรียนรู้ได้เช่นเดียวกับศิลปะและศาสตร์สาขาอื่น ที่มีอยู่ในโลก เรื่องของการเมืองเป็นเรื่องที่มีความสำคัญทั้งต่อบุคคล ต่อเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ทั้งนี้เพราะการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคน ดังที่ **อริสโตเติล** (ซัยวัฒน์ สถาณานันท์, 2550) กล่าวว่า มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง อีกทั้งการเมืองยังเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับอำนาจและการแบ่งปันผลประโยชน์ต่างๆ ในสังคม ถ้ารัฐใด ประเทศใดมีระบบการเมืองที่ดี มีสถาบันทางการเมืองที่มั่นคง มีนักการเมืองที่มีคุณภาพ รัฐนั้น ประเทศนั้นก็เจริญรุ่งเรืองและพัฒนาก้าวหน้าไปในทิศทางที่ถูกต้อง ผลจากความสำเร็จที่เกิดขึ้นนี้ จะเป็นที่ยึดมั่นของ “ภาวะผู้นำ” ทั้งนี้

ผู้นำที่แท้จริงอาจไม่ใช่ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหรือมีชื่อเสียง ที่เมื่อเอ่ยชื่อแล้วคนทั่วไปรู้จัก แต่เขาจะต้องเป็นผู้มีความสามารถ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้ อย่างไรก็ตามอาจจะกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำนั้นสามารถวัดได้ด้วยผลที่เกิดจากการนำ ไม่ได้วัดด้วยตำแหน่งหรืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งถ้าจะกล่าวถึงค่าของคนก็ต้องอยู่ที่ผลของงาน ไม่ได้อยู่ที่ความเป็นคนของใคร **ศ.ดร.ลิขิต ธีรเวคิน** ราชบัณฑิต (2555, หน้า 1) ได้อธิบายถึง **“ภาวะผู้นำทางการเมือง”** ดังนี้ **ผู้นำทางการเมืองผู้นั้นจะต้องมีความต้องการที่จะเป็นผู้นำทางการเมือง** การเข้ารับตำแหน่งโดยไม่เต็มใจ ไม่พร้อม ขาดความเชื่อมั่น ย่อมไม่สามารถจะเป็นผู้นำทางการเมืองได้และในส่วนนี้รวมไปถึงผู้นำทางการเมืองที่มีคนเชื่อถือเบื้องหลังทำให้ขาดความกล้าหาญในการตัดสินใจในเบื้องต้น ผู้นำทางการเมืองที่จะมีความเป็นผู้นำทางการเมืองต้องมีความอิสระ มีความต้องการ และมีความกล้าหาญที่จะนำ **ผู้นำทางการเมืองต้องมีความชาญฉลาดในทางการเมือง (political acumen)** การเมือง เป็นเรื่องซับซ้อนไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ เล่ห์เหลี่ยมทางการเมืองมีมาก ผู้นำคนอื่นจะต้องมีความรู้ความสามารถในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง เริ่มตั้งแต่ การมองคน การใช้คน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาหรือร่วมงานความสัมพันธ์กับสังคมซึ่งมี กลุ่มต่างๆ และความสัมพันธ์กับผู้นำต่างประเทศ การขาดความรู้ความสามารถในส่วนนี้ย่อมทำให้ความเป็นผู้นำทางการเมืองต้องลง **บุคลิกของผู้นำทางการเมืองจะต้องเป็นที่ยอมรับว่ามีลักษณะเป็นผู้นำ**ถ้าภาษาอังกฤษเรียกว่ามี charisma คล้ายๆ กับบารมีในภาษาไทย ผู้นำทางการเมืองที่ขาดบุคลิกความเป็นผู้นำย่อมยากที่จะมีความเชื่อมั่นและยากที่จะนำผู้อื่นได้ **ผู้นำทางการเมืองต้องมีความรู้ความสามารถในระดับหนึ่ง** และต้องสามารถใช้คนที่มีความรู้ที่มีความเชี่ยวชาญให้เข้ามาทำงาน ผู้นำที่ขาดความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการบริหารประเทศ ย่อมยากที่จะเป็นผู้นำที่ดีได้ **ผู้นำทางการเมืองจะต้องมีความกล้าหาญ เด็ดขาดในการตัดสินใจบนพื้นฐานของความถูกต้องตามหลักนิติธรรม** กล้าเสี่ยงที่จะถูกตำหนิ มีหลักการที่แน่วแน่ มีศรัทธาต่อการทำสิ่งที่ถูกต้อง มีจริยธรรม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตนเองหรือพรรคพวก ผู้นำที่ไม่กล้าตัดสินใจจะเป็นผู้นำไม่ได้ ผู้นำเช่นนี้เป็นเพียงผู้นำที่มีแต่ตำแหน่งแต่ไม่มีความเป็นผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางการเมืองที่อิงแต่ตัวบทกฎหมายและการปฏิบัติในลักษณะงานประจำ คือผู้นำที่ไม่มีความเป็นผู้นำทางการเมือง เพราะการที่ต้องมีผู้นำทางการเมือง ก็คือการทำงานนอกเหนือจากที่กำหนดในกฎหมายหรือที่ปฏิบัติมาเป็นประจำ (routine) ผู้นำทางการเมืองที่มีลักษณะเป็นผู้นำแต่ขาดจริยธรรม หาประโยชน์ส่วนตน เป็นหลัก ลูแก่อำนาจ ใช้อำนาจบังหลวง ละเมิดกฎหมาย สามารถสร้างความเสียหายใหญ่หลวงต่อสังคมและประเทศชาติได้ผู้นำเช่นนี้ไม่เป็นที่พึงประสงค์ แต่ผู้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำที่เป็นคนดีแต่ขาดลักษณะผู้นำที่กล่าวมาแล้วก็ไม่สามารถจะแก้ปัญหาสังคมได้ และอาจทำให้ปัญหาที่มีอยู่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการสร้างปัญหาใหม่

กล่าวโดยสรุป การเมืองการปกครองบริหารคือการจัดการสิ่งที่มีคุณค่าของสังคม ได้แก่ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคมและอำนาจ การจัดการบริหารสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมดังกล่าวนี้มีตัวแปรสำคัญที่สุดตัวหนึ่งนั่นคือ ผู้นำและความเป็นผู้นำทางการเมือง ที่พึงประสงค์

แนวความคิดทฤษฎีภาวะผู้นำทางการเมือง

ก่อนที่จะมาเป็นแนวความคิดทฤษฎีภาวะผู้นำทางการเมือง ได้มีนักวิชาการที่ให้ความหมายไว้หลายท่าน เช่น ฮาโรลด์ ลาสเวลล์ กับอับราฮัม แคปแลน (Harold Lasswell & Abraham Kaplan, 1970, หน้า 71) ได้นิยามการเมืองว่า เป็นการตัดสินใจว่า "ใครจะได้อะไร เมื่อใด และอย่างไร" โทมัส ฮอบบ์ (Thomas Hobbes, 1588-1679) นักปรัชญา การเมืองโบราณ ซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วงปี ค.ศ. 1588-1679 ได้เคยกล่าวไว้ในผลงานปรัชญา

การเมืองเลื่องชื่อเรื่อง “Leviathan” ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1651 ว่าเมื่อมนุษย์จำต้องอาศัย อยู่ร่วมกันในสังคมภายใต้ กติกาแล้ว ก็จำเป็นต้องอยู่ในตัวเองที่จะต้องกำหนดตัวผู้นำมาทำหน้าที่ควบคุมดูแลให้สังคมหรือการอยู่ร่วมกันของ มนุษย์ดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย อริสโตเติล (Aristotle) (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2550) ปรัชญาเมธีชาวกรีก โบราณ ซึ่งได้รับยกย่องว่าเป็น “บิดาแห่งวิชารัฐศาสตร์” ผู้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ตามธรรมชาติเป็นสัตว์การเมือง ต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือชุมชนอันแตกต่างไปจากสัตว์โลกอื่นๆ ซึ่งใช้ชีวิตอยู่ด้วยสัญชาตญาณเป็นหลัก หากแต่มนุษย์นอกจากจะอยู่ด้วยสัญชาตญาณแล้ว ยังมีเป้าหมายอยู่ร่วมกันอีกด้วย ดังนั้น การอยู่ร่วมกันของ มนุษย์จึงมิใช่มีชีวิตอยู่ไปเพียง วันหนึ่งๆ เท่านั้น หากแต่เป็นการอยู่ร่วมกันเพื่อจะให้มีชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย ดังที่ Machiavelli (สมบัติ จันทร์วงศ์, 2547) กล่าวว่า ไม่เพียงวิธีที่จะขึ้นสู่อำนาจ รักษาอำนาจและลงจากอำนาจ แม้ว่า จะเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้องก็ตาม เขามีแนวคิดที่ผู้นำควรที่จะมีลักษณะราชสีห์ผสมกับสุนัขจิ้งจอก นั่นคือ มีพลังกำลัง และมีความฉลาด เขายังได้เสนอต่อไปว่าในกรณี หรือเหตุการณ์สำคัญๆ ผู้นำอาจจำเป็นต้องใช้อำนาจในการปราบปราม ผู้ที่ก่อความไม่สงบ และถือว่าการใช้อำนาจในทางที่ถูกต้อง Robert Michels (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ,พงศกร รอดชมภู, กิตติ ลิ้มสกุล, สนิท จรอนันต์ และอุทิศ บัวศรี, 2543) เสนอแนวคิดผู้นำทางการเมืองในแนว กฎเหล็กแห่งคณาธิปไตย (The Iron Law of Oligarchy) โดยเขาเน้นว่าในสังคมหนึ่งๆ จะมีผู้นำกลุ่มหนึ่งเท่านั้นที่มี ความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้อุทิศแรงกายแรงใจในการทำงาน มีความซื่อสัตย์ มีเหตุผล มีสติปัญญาดี ซึ่ง คนกลุ่มนี้ควรเป็นผู้ปกครองซึ่งลักษณะ คล้ายกับ Plato คิดเรื่อง Philosopher King “ถ้าสังคมมีผู้นำทางการเมือง ที่ดี ปราศเปรื่อง เก่งทุกเรื่อง มีคุณธรรม ก็ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมาย” ศ.ดร.ลิขิต ธีรเวคิน ราชบัณฑิต (2555, หน้า 1) ผู้ที่เคย คร่ำหวอดอยู่ในวงการเมืองทั้งในฐานะนักวิชาการและนักการเมือง ได้อธิบายถึง “ภาวะผู้นำทาง การเมือง” ไว้ดังต่อไปนี้ การปกครองบริหารประเทศที่มีการจัดตั้งสถาบันระบบการปกครองบริหาร ที่เรียกว่า องค์การธิปไตย (bureaucracy) จะมีลักษณะดังนี้คือ การมีกฎหมาย กฎระเบียบที่กำหนดไว้ตายตัว ขณะเดียวกัน ก็จะมีเจ้าหน้าที่องค์การของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด โดยการวางแผนและของงบประมาณเพื่อจะ บริการประชาชนตามภารกิจและอำนาจที่กำหนดไว้ในตัวบทกฎหมาย ในสภาพดังกล่าวนี้ มีบทบาทในการ ปกครองบริหารประเทศ ก็จะเข้าข่ายระบบอำมาตยาธิปไตย (bureaucratic polity) กล่าวคือ ทุกอย่างเป็นไปตาม องค์การธิปไตยซึ่งในประเทศที่มีการปกครองโดยกษัตริย์เรียกว่าข้าราชการ ในระบบอื่นเรียกว่าข้าราชการแต่แม้ใน ระบบที่ข้าราชการหรือ ข้าราชการทำงานได้อย่างดีตามตัวบทกฎหมายแล้ว ยังมีอีกตัวแปรหนึ่งที่นำไปสู่ความ แตกต่างในนโยบายและผลงานในการปกครองบริหารประเทศ นั่นคือ ความเป็นผู้นำ ทางการเมืองของผู้มีอำนาจ สูงสุด ดังนั้น คราใดก็ตามที่มีกษัตริย์ที่มีพระปรีชาสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่นทางการเมืองสูง ก็จะ นำไปสู่การพัฒนานอกเหนือจากภาวะปกติที่ดำเนินไปวันต่อวัน (routine) ตัวอย่างคือ พระปรีชาสามารถของล้น เกล้ารัชกาลที่ 5 มีส่วนขับเคลื่อนกระทรวงต่างๆ ให้ดำเนินไปข้างหน้า นำไปสู่ผลดีในการวางแผนและการใช้ งบประมาณ องค์พระประมุขของปัจจุบันทรงมีพระราชกรณียกิจ ที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทาง ที่ดีขึ้น เช่น ทรงกระตุ้นให้ข้าราชการกระทำในสิ่งทีเื้ออานวยประโยชน์ต่อประชาชน ที่เห็นได้ชัดคือโครงการ พระราชดำริต่างๆ ในส่วนของหัวหน้ารัฐบาลคือนายกรัฐมนตรีก็ย่อมสามารถแสดงบทบาททางการเมืองได้ โดยการนำให้ผู้รับผิดชอบในกลไกของรัฐมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจ แก้ปัญหาวิกฤตได้อย่างกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ส่วนนี้คือส่วนของความเป็นผู้นำ ทางการเมือง สังคมจึงมิใช่ดำเนินไป ตามกฎหมายและกลไกที่มีอยู่แล้วแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความเป็นผู้นำทางการเมืองของผู้เป็น หัวหน้า ซึ่งในกรณีของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นคือนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ถ้ารัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายกรัฐมนตรีทำงานไปตามปกติโดยทั่วไปตามตัวบทกฎหมาย โดยไม่มีความคิดริเริ่มในการ แก้ปัญหาและในการพัฒนาเนื่องจากขาด วิสัยทัศน์ นายกรัฐมนตรีนั้นก็ขาด ความเป็นผู้นำทางการเมือง

งานบริหารก็จะตกอยู่กับปลัดกระทรวงและอธิบดีทั้งหลาย ผู้นำทางการเมืองเช่นนี้ ไม่แตกต่างไปจากหัวหน้างาน ผู้ควบคุมให้ปลัดกระทรวงและอธิบดีทำงานไปตามตัวบทกฎหมาย นี่คือตัวอย่างของหัวหน้าฝ่ายบริหารที่ขาดความเป็นผู้นำทางการเมือง ความแตกต่างของหัวหน้าฝ่ายบริหารในแง่ความเป็นผู้นำทางการเมือง ในแง่ความมุ่งมั่นทางการเมือง ในแง่การมีอุดมการณ์ มีความกล้าหาญในการตัดสินใจ ได้นำไปสู่ความแตกต่างของผู้นำในสหรัฐอเมริกา โดยมีศัพท์คำว่า ประธานาธิบดีที่แข็งแกร่ง (Strong President) กับประธานาธิบดีที่อ่อนแอ (Weak President) ประธานาธิบดีที่แข็งแกร่งคือประธานาธิบดีที่มีความเป็นผู้นำทางการเมือง ถ้าก็จะนำสังคมและ

ประเทศชาติในทิศทางที่ถูกต้อง ถ้าก็จะออกกฎหมายแก้ปัญหาแม้

จะเป็นนโยบายที่จะกระทบต่อความนิยมชมชอบทางการเมืองก็ตาม

และจะต้องมี “ภาวะผู้นำทางการเมือง” ดังนี้ **1. ผู้นำทางการเมือง**

ผู้นั้นจะต้องมีความต้องการที่จะเป็นผู้นำทางการเมือง การเข้า

รับตำแหน่งโดยไม่เต็มใจ ไม่พร้อม ขาดความเชื่อมั่น ย่อมไม่

สามารถจะเป็นผู้นำทางการเมืองได้และในส่วนนี้รวมไปถึงผู้นำทาง

การเมืองที่มีคนเชื่อถืออยู่เบื้องหลังทำให้ขาดความกล้าหาญในการ

ตัดสินใจในเบื้องต้น ผู้นำทางการเมืองที่จะมีความเป็นผู้นำ ทาง

การเมืองต้องมีความอิสระ มีความต้องการ และมีความกล้าหาญ ที่

จะนำ **2. ผู้นำทางการเมืองต้องมีความชาญฉลาดในทาง**

การเมือง (political acumen) การเมืองเป็นเรื่องซับซ้อนไม่ใช่เรื่อง

ง่าย ๆ เล่ห์เหลี่ยมทางการเมืองมีมาก ผู้นำคนอื่นจะต้องมี

ความรู้ความสามารถในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง เริ่มตั้งแต่การมอง

คน การใช้คนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ได้บังคับบัญชาหรือ

ผู้ร่วมงาน ความสัมพันธ์กับสังคมซึ่งมีกลุ่มต่างๆ และความสัมพันธ์กับผู้นำต่างประเทศ การขาดความรู้

ความสามารถในส่วนนี้ ย่อมทำให้ความเป็นผู้นำทางการเมืองด้อยลง **3. บุคลิกของผู้นำทางการเมืองจะต้อง**

เป็นที่ยอมรับว่ามีลักษณะเป็นผู้นำ ถ้าภาษาอังกฤษเรียกว่ามี charisma คล้ายๆ กับบารมีในภาษาไทย ผู้นำ

ทางการเมืองที่ขาดบุคลิกความเป็นผู้นำย่อมยากที่จะมีความเชื่อมั่นและยากที่จะนำผู้อื่นได้ **4. ผู้นำทางการเมือง**

ต้องมีความรู้ความสามารถในระดับหนึ่ง และต้องสามารถใช้คนที่มีความรู้ที่มีความเชี่ยวชาญให้เข้ามา

ทำงาน ผู้นำที่ขาดความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการบริหารประเทศย่อมยากที่จะเป็นผู้นำ ที่ดีได้

5. ผู้นำทางการเมืองจะต้องมีความกล้าหาญ เต็มขีดในการตัดสินใจ บนพื้นฐานของความถูกต้องตาม

หลักนิติธรรม กล้าเสี่ยงที่จะถูกตำหนิมีหลักการที่แน่นอน มีศรัทธาต่อการทำสิ่งที่ถูกต้องมีจริยธรรม เห็น

ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตนเองหรือพรรคพวก ผู้นำที่ไม่กล้าตัดสินใจจะเป็นผู้นำไม่ได้ ผู้นำเช่นนี้เป็นเพียงผู้นำ

ที่มีแต่ตำแหน่งแต่ไม่มีความเป็นผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางการเมืองที่อิงแต่ตัวบทกฎหมายและการปฏิบัติใน

ลักษณะงานประจำ คือ ผู้นำที่ไม่มีความเป็นผู้นำทางการเมือง เพราะการที่ต้องมีผู้นำทางการเมืองก็คือการต้อง

ทำงานนอกเหนือจากที่กำหนดในกฎหมายหรือที่ปฏิบัติมาเป็นประจำ (routine)

สรุปได้ว่า การเมืองการปกครองบริหารคือการจัดการสิ่งที่มีคุณค่าของสังคมอันได้แก่ ผลประโยชน์

ทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคมและอำนาจ การจัดการบริหาร สิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมดังกล่าวนั้นมีตัวแปรสำคัญ

ที่สุดตัวหนึ่ง นั่นคือ ผู้นำและความเป็นผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ ผู้นำทางการเมืองที่มีภาวะผู้นำ ย่อมมี

จริยธรรม เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้ พร้อมๆ กับสามารถสร้างกลไก

การตรวจสอบ การถ่วงดุลอำนาจ และป้องกันไม่ให้ผู้นำที่หลงอำนาจ ลุแก่อำนาจ โลกละโมภ เข้ามาปกครองบริหารประเทศ

ภาวะผู้นำทางการเมืองที่โดดเด่นและประสบผลสำเร็จ

ภาวะผู้นำทางการเมือง ที่นำสู่การปฏิบัติงานแล้วประสบผลสำเร็จ อย่างเป็นรูปธรรม ที่มีความโดดเด่นในทางการเมืองอีกท่านหนึ่ง คือ นายวิฑูรย์ นามบุตร “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีสานหนึ่งเดียว พรรคเดียว 8 สมัย ไม่มีสอปก สู่ตำแหน่งรัฐมนตรี” ท่านมีประวัติในการทำงาน และใช้ภาวะผู้นำด้านการเมืองสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม จนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไป จากการได้ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี การศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขานิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตร์ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

การใช้ภาวะผู้นำทางการเมือง นายวิฑูรย์ นามบุตร

ประกอบด้วย 1) ผู้นำทางการเมืองผู้นั้นจะต้องมีความต้องการที่จะเป็นผู้นำทางการเมือง การเข้ารับตำแหน่งโดยไม่เต็มใจ ไม่พร้อม ขาดความเชื่อมั่น ย่อมไม่สามารถจะเป็นผู้นำทางการเมืองที่ดีได้ และในส่วนนี้รวมไปถึงผู้นำทางการเมืองที่มีคนเชิดอยู่เบื้องหลังทำให้ขาดความกล้าหาญในการตัดสินใจในเบื้องต้น ผู้นำทางการเมืองที่จะมีความเป็นผู้นำทางการเมืองต้องมีความอิสระ มีความต้องการ และมีความกล้าหาญที่จะนำ 2) ผู้นำทางการเมืองต้องมีความชาญฉลาดในทางการเมือง (political

acumen) การเมืองเป็นเรื่องซับซ้อนไม่ใช่เรื่องง่ายๆ เล่ห์เหลี่ยมทางการเมืองมีมาก ผู้นำคนอื่นจะต้องมีความรู้ความสามารถในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง เริ่มตั้งแต่การมองคน การใช้คน ความสัมพันธ์ระหว่งผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน ความสัมพันธ์กับสังคมซึ่งมีกลุ่มต่างๆ และความสัมพันธ์กับผู้นำต่างประเทศ การขาดความรู้ความสามารถในส่วนนี้ย่อมทำให้ความเป็นผู้นำทางการเมืองด้อยลง 3) บุคลิกของผู้นำทางการเมืองจะต้องเป็นที่ยอมรับว่ามีลักษณะเป็นผู้นำ ถ้าภาษาอังกฤษเรียกว่ามี charisma คล้ายๆ กับบารมีในภาษาไทย ผู้นำทางการเมืองที่ขาดบุคลิกความเป็นผู้นำย่อมยากที่จะมีความเชื่อมั่นและยากที่จะนำผู้อื่นได้ 4) ผู้นำทางการเมืองต้องมีความรู้ความสามารถในระดับหนึ่งและต้องสามารถใช้คนที่มีความรู้ที่มีความเชี่ยวชาญให้เข้ามาทำงาน ผู้นำที่ขาดความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการบริหารประเทศ ย่อมยากที่จะเป็นผู้นำที่ดีได้ และ 5) ผู้นำทางการเมืองจะต้องมีความกล้าหาญ เด็ดขาดในการตัดสินใจ บนพื้นฐานของความถูกต้องตามหลักนิติธรรมกล้าเสี่ยงที่จะถูกตำหนิ มีหลักการที่แน่นอน มีศรัทธาต่อการทำสิ่งที่ถูกต้อง มีจริยธรรมเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตนเองหรือพรรคพวก ผู้นำที่ไม่กล้าตัดสินใจจะเป็นผู้นำไม่ได้ ผู้นำเช่นนี้เป็นเพียงผู้นำที่มีแต่ตำแหน่งแต่ไม่มีความเป็นผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางการเมือง ที่อิงแต่ด้วยทฤษฎีและการปฏิบัติในลักษณะงานประจำ คือผู้นำที่ไม่มีความเป็นผู้นำทางการเมือง เพราะการที่ต้องมีผู้นำทางการเมือง ก็คือการทำงานนอกเหนือจากที่กำหนดในกฎหมายหรือที่ปฏิบัติมาเป็นประจำ (routine) จากแนวคิดและหลักการดังกล่าวของ นายวิฑูรย์ นามบุตร ทำให้ประสบผลสำเร็จในทางการเมืองอย่างสูงยิ่ง ทั้งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคการเมืองเดียวและชนะการเลือกตั้งทุกครั้งไม่เคยแพ้ ท่ามกลางการแข่งขันทางการเมืองที่ดุเดือดในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และการขึ้นสู่ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ

มนุษย์ นายวิฑูรย์ นามบุตร (สัมภาษณ์, 2557) ได้กล่าวถึงความรู้สึกและข้อคิด ให้ผู้ที่ก้าวสู่วงการเมืองว่า คนเราจะทำอะไร ก็ต้องมีความตั้งใจ มีการวางแผน มีการบริหารจัดการชีวิตอนาคตของตนเองมุ่งมั่นในการเรียนหนังสือเพื่อจะเป็นการยกระดับขึ้น ทางสังคม การเป็นนักการเมือง เราก็มีการวางแผนอนาคตด้วยความมุ่งมั่นที่จะเป็นนักการเมืองและเข้าร่วมกิจกรรมออกค่ายอาสาพัฒนา ทั้งการเข้าชมรมและชุมนุมต่างๆ หากมีการปราศรัยที่ไหน เราก็จะเข้าร่วมรับฟัง เรียนรู้ความต้องการของคน เรียนรู้ว่าคุณที่ออกมาเรียกร้องเขามีปัญหาอย่างไร และคนที่จะเป็นตัวแทนเขาต้องมีภาวะผู้นำที่จะมาแก้ปัญหาให้เขาได้ ทำอย่างไรจึงจะช่วยให้เขาได้มีความกล้าหาญ เพราะเราตัดสินใจไปแล้ว ที่จะเดินทางนี้ ความมุ่งมั่นต้องเกินร้อย **บทสรุป “ภาวะผู้นำทางการเมือง”** การที่ผู้นำจะประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังนั้น ต้องมีการใช้ภาวะผู้นำ ที่มีในตัวอย่างเหมาะสม และต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำอย่างต่อเนื่องให้ครอบคลุมทุกด้าน และประยุกต์ใช้ได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม ซึ่งภาวะผู้นำทางการเมืองของ **นายวิฑูรย์ นามบุตร** อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ใช้ในการดำเนินงานทางการเมือง ประกอบด้วย

1) ด้านความต้องการมุ่งมั่นที่จะเป็นผู้นำทางการเมือง 2) ด้านความชาญฉลาดในทางการเมือง 3) ด้านบุคลิกภาพของผู้นำทางการเมือง 4) ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร และ 5) ด้านความกล้าหาญเด็ดขาดในการตัดสินใจ บนพื้นฐานของความถูกต้องตามหลักนิติธรรม หากองค์ประกอบภาวะผู้นำทางการเมืองได้นำมาใช้ในการปฏิบัติอย่างถูกต้องสอดคล้องกับงานและสถานการณ์ จะทำให้ผู้ที่เป็นนักการเมือง และผู้ที่ตั้งใจจะเป็นนักการเมืองทั้งในปัจจุบันและอนาคตจะประสบความสำเร็จในทางการเมือง คือได้รับการยอมรับจากประชาชน รวมทั้งการได้รับตำแหน่งในทางการเมือง และท้ายที่สุดคือการเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2550). “อริสโตเติลกับรัฐประหาร 19 กันยา” **รัฐประหาร 19 กันยา รัฐประหารเพื่อระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**. ฟ้าเดียวกัน. มกราคม. กรุงเทพฯ.

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2536). **ปัญหาการพัฒนาทางการเมือง**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2555). **ภาวะผู้นำทางการเมือง**. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.dailynew.co.th/Content/Article/18999> (15 ตุลาคม 2557).

สนิท จรอนันต์. (2549). **ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุงใหม่)**.

พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เพรส. จำกัด.

สมบัติ จันทร์วงศ์. (2547). **เจ้าผู้ปกครอง**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพฯ.

Hobsbawm, E.J., (1969). **Industry & Empire**. London: Harmondsworth.

Lasswell, Harold D. & Abraham Kaplan. (1970). **Power and Society**. New Haven : Yale University press.

Thomas H. (1651). **Leviathan**.